

MYTHRA INVICTUS

O ÚDELE ČLOVEKA

RADOSLAV ROCHALYI

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

MYTHRA
INVICTUS

O ÚDELE ČLOVEKA

RADOSLAV ROCHALLYI

Copyright © Radoslav Rochallyi 2019

Cover desing © Jana Satková 2019

© Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o., Bratislava

<http://www.vsss.sk>, e-mail: vsss@stonline.sk

VYDAVATEĽSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV
spol. s r. o.

Radoslav Rochallyi: Mythra Invictus
Zodpovedná redaktorka Zuzana Huďová
Obálka Jana Satková
Sadzba Jana Satková
Tlač P+M Turany
Prvé vydanie
Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8202-085-7

Venované krvi

Ďakujem

doc. Vladimírovi Suvákovi, PhD.
za postrehy, Pavlovi Kutajovi, MA
a Mgr. Mariánovi Rohaľovi za ich názory
na text, a najmä Mgr. Gabriele Rochallyi
za jej trpezlivosť.

Práve ste otvorili knihu s provokatívnym venovaním – krvi. Fráza ako vystrihnutá z evolučného humanizmu je hodená do tváre sveta, v ktorom sa podstatná časť dňa odohráva v digitálnej simulácii a v ktorom sa uspokojenie dosahuje snáď príliš ľahko a určite príliš rýchlo. Zmyslom tohto úvodu je upozorniť na to, že s krvou je to u Rochallyiho inak, ako by sa mohlo na prvý pohľad zdať, a zároveň, že krv je provokatívnym jadrom myslenia a elitnou kategóriou v hierarchii autorových morálnych hodnôt. Čo si s tým počať, ako nezablúdiť?

Ak by som mal zvoliť podnadpis konceptu krvi, vybral by som si tézu „posledného lanc-knechta“, rytiera a dobrodruha Bedřicha Schwarzenberga (1800 – 1870): „Nikoliv rozvážně kupředu, nýbrž rozhodně dozadu, neboť před námi je propast!“ Krv spadá do kategórie neskorofeudálnej mentality a Rochallyiho vnímam ako hlbavé-

ho neoaristokrata, a nie ako koketujúceho post-darwinistu. Kniha venovaná krvi je totižto venovaná vlastným deťom, deťom vlastných detí a deťom detí vlastných detí. Tento nostalgicko-dynastický svetonázor je však paradoxne výraz extrémnej viery v budúcnosť.

Povedané s Viktorom Franklom (1905 – 1997), ktorý skúmal duše spoluväzňov v koncentračných táboroch: „Jednoducho je typické, že človek vlastne dokáže existovať len pod zorným uhlom budúcnosti, teda akosi sub specie aeternitatis... Ten, kto už nevládze veriť v budúcnosť, je v tábore stratený. S budúcnosťou stratí duševnú silu, opustí sa vnútorne a upadne fyzicky i psychicky... Vtedy už nič neplatí – nepomáhajú prosby, vyhrážky ani bitka, všetko je márne; ostáva jednoducho ležať, takmer sa nehýbe a v prípade, že krízu vyvolala choroba, nie je ochotný dať si pomôcť, prípadne sa dať zaviest' na ošetrovňu. Vzdá sa! Dokonca mu neprekáža, že leží vo vlastnom moči a výkaloch, nič ho už nezaujíma.“

Viera v budúcnosť je zároveň mostom medzi Rochallyim a počiatočným stavom jeho hrdi-

nu. Caut budúcnosť stratil a stratil tak dušu. Došiel do štádia depresívnej zatrpknutosti, „nasáva horkosť, spomienky sa mu stávajú hmlou a zapudí všetko dobré a cnostné“. Teda, našťastie, len takmer všetko – ostala mu vlastná česť. A tak odchádza do hôr, aby „neobťažoval svojím smútkom a nevideli ho oči, ktoré by ho mohli ľutovať“. A vďaka tomu začala jeho záchrana. Mythra Invictus je o ceste von z tohto temného labyrintu.

Čitateľ by mal azda vedieť, že kniha je v istom zmysle založená na skutočných udalostiach a množstvo prvkov tohto príbehu sú faktické reálie starovekého kultu. Mithraizmus má korene, ktorého siahajú hlboko do starovekého priestoru dnešného Iránu a Indie. Bol to tiež kult aktívny vo vojenských kruhoch neskorého Ríma – na európskej pôde vyhasol až s nástupom kresťanstva v priebehu 4. storočia n. l.

Rochallyiho Mythra Invictus však vychádza na začiatku 21. storočia, ktorému v našej civilizácii panuje divný smútok ťažko infantilných mileniálov. A aj keď má azda každý právo na svoj názor a každý má svoje presvedčenie, a aj keď je

určite správne žiť a nechať žiť, sú názory a praktiky, ktoré vedú do objektívnej záhuby. Skutočnej, reálnej, nerelatívnej bolesti. Venovanie krvi, inšpirované aristokraticky ladenou vierou v budúcnosť, je Rochallyim predpísaným antidepressívom. Autor je známy tým, že vždy žiada, aby boli jeho texty brané vážne. Nechce sa baviť. Chce kázať. Text preto nie je pre každého. Tým, ktorí si stále trúfajú, prajem nikým a ničím nerušený zážitok.

P A V O L K U T A J

I . K A P I T O L A

1. Sklátený bytím rozhodol sa opustiť svoj život.
2. V deň, keď dovŕšil štyridsiaty druhý rok.
3. Unavený ľudstvom, unavený sebou, unavený svetom zanechal starý život, plný chladných ľstivých úsmevov, smerujúc k životu žiadnemu.
4. Caut učiteľom bol a učil cnosti, hoc cnostným životom nežil.
5. Radil mocným, hoc sám sebe poradiť nevedel a sám mocným nebol.
6. Žil dobrým životom, v ktorom pokoj srdca svojho hľadal, no spokojnosť nenašiel.
7. A tak Caut posledné roky zapudil všetko dobré a cnostné, čo poznal, a počal žiť životom psa.
8. Až sa ocitol na ceste, z ktorej nevidel návratu.
9. Celé dobré detstvo, celý život plný úspechov i sklamaní, všetky spomienky boli len hmlou jeho života. Bolo len tu a teraz.

10. Mnoho horkosti Caut do svojej krvi vsal a ešte viac jej rozdal.
11. V hlave mu ostal iba sen poslednej noci v domovine, čo desil ho nadovšetko.
12. V ňom opäť dieťaťom bol, deväť rokov mal. Malý chlapec kráčal z trhu domov. Bol deň, chladná jeseň, hmla, no jemu nebola zima. Všade vôkol ticho. Odrazu si všimol, že čoho sa dotkne noha jeho, stane sa hlinou. Kráčal a kamenné kocky sa menili na hlinu. Dotkol sa domu v úzkej ulici a ten stal sa hlineným. Vie, nejakú vie, že všetci vnútri sa stali hlinou tiež. Strach a zdesenie. „Čo som to urobil?“ Uteká domov a jeho kroky zanechávajú hlinený chodník a hlinenú trávu. Dobehol domov zadýchaný. Išiel otvoriť dvere. V tom vydesený zarazil svoj pohyb. V dome sú jeho rodičia, brat a sestrička. Nemôže sa dotknúť domu, pretože umrú ako tí v tom prvom dome. Odstúpi s rukou natiahnutou, vystrašený, vie, že domov ísť nesmie. Musí odísť. Sám, aby neublížil. Malý Caut zúfalo plakal a utekal čo najďalej.

13. Caut poznal, že sen tento k nemu hovoril.
14. Zo svojej domoviny nevezal si nič okrem svojho života, ktorý chcel tiež opustiť. I pobral sa do hôr.
15. Pobral sa do hôr, aby neobťažoval svojím smútkom. Aby ho nevideli oči, ktoré by ho mohli ľutovať.
16. Mesiac mu ukazoval cestu a Caut takto zvolal: „Ó, mesiac môj milovaný, skloň svoj zrak k miestu, kde uložiť mám svoje kosti!“
17. Kráčal lesom i pustinami, bez ľudí a bez zvery sedem dní. Až na ôsmy deň zbadal havrana piť z horského jazera.
18. Zastal v údolí, plný bolesti v studenom jazere nohy zmočil.
19. A takto prehovoril: „Ach, kiež smrť nie je taká studená ako ty, oko hory plné slzí!“ A zaspal tuhým spánkom.
20. Spalo sa mu dobre, a tak sa Caut rozhodol, že tu, v údolí, kde veľa slnka hladí chladnú hladinu jazera, spočinú jeho kosti.
21. Osem dní a osem nocí nič nejedol, len pil vodu z jazera a čakal na smrť, ktorá by odňala jeho bremeno.

22. Však koniec neprichádzal a hlasy v jeho snoch silneli.
23. Na deviaty deň Caut, nešťastný, že i smrť odmieta jeho život, takto zaplakal: „Ó, čím som sa previnil, že ma takto trestáš? Čo mám urobiť, aby si zo mňa sňal toto bremeno?“
24. Keď slnko vysušilo jeho slzy a páliło mu otvorené oči, zbadal Caut jaskyňu nad hladinou jazera.
25. Bol by prisahal, že tam nebola, avšak doteraz ho žiadna jaskyňa ani nezaujímalala. Mal o ňu takú starosť ako o kvety horca, čo rástli mu pri nohách, či oblaky, ktoré trhali štítý hôr nad jazerom.
26. V tichu svojho utrpenia prosil slnko, nech vysuší jeho oči, nech odparí mu dušu.
27. I ozvalo sa ponad plochou jazera: „Caut, ty ničotný červík!“
28. Caut sa preľakol, presvedčený, že nočné desy mu vstúpili do dňa. Však otočil len hlavu a zavrel oči.
29. I jazerom opäť otriaslo: „Caut, zbabelec!“